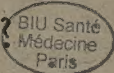
147

DISSERTATIO PHYSIOLOGICA,

AN A PLETHORA, AN A COMMUNIBUS CIRCULATIONIS LEGIBUS PRODUCUNTUR CATHAMENIA?

ADMINISTRATORIBUS Collegii Æqualitatis, in æternam gratitudinis ſuæ memoriam, vovet dicat & conſecrat primitias laboris ſui ANDREAS FRANÇOIS, *Æduus, Liberalium Artium Magiſter, Saluberrimæ Facultatis Medicæ Pariſienſis Baccalaureus, & Alumnus Collegii Æqualitatis.*

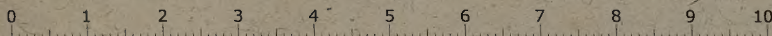
. . . . Qui nobis hæc otia fecit
Ille mihi ſemper erit Deus illius aram
Sæpè tener noſtris ab ovilibus imbuet agnus.

VIRGIL. Eglog. I.

PRO ACTU PUBLICO,

Ab octavâ ad meridiem.

PARISIIS, ANNO 1792, REIPUBLICÆ PRIMÒ.

DEO OPTIMO MAXIMO,

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO PHYSIOLOGICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Jovis tertiâ menſis Januarii, anni M. DCC. XCIII. Reipublicæ Gallicæ primo.

M^o. LUDOVICO-CYPRIANO MONTAIGU, Doctore Medico, Præſide.

An à plethorâ au à communibus circulationis legibus producuntur cathamenia?

I.

A PUBERTATIS inſtanti, ſtato menſis intervallo periodice cruor epudendis muliebribus fluit; *fluxus menſtruus* indè vulgatiſſime dictus (1) at mirum, quantum ingenia medicorum torſerit indaganda hujus phænomeni ratio: hinc nata ſententiarum diverſitas, eò major, quod res ſuapte obſcuritate ſit difficillima vix ullorum, figmentorum avida, quieverit imaginatio, & ſua unique placent.

II.

VETERES voluetunt menſtruas, lunæ influxui obedire, itaque hujus aſtrologici ſiſtematis acerrimi deffenſores fuerunt Avicenna, aliique arabes, qui calculo nixi contendebant, juniores ineunte lunâ, medias mediâ phæbe, vetulas vero jam decidente lunâ menſtruari alii ducibus chalmetone, Graffio & Draakio, aſſerunt. menſtruas oriri ex fermento æconomiæ muliebri peculiari; quod fermentum juxta Draakium reſidet inbile veſiculari (2) Boherravius autem Freindius, Hallerus, omnes que recentiores, cûm Hippocrate & Ariſtotele, voluerunt fluxum menſtruum oririaplethorâ eſſentiali, ex nutritionis ſuperabundentiâ, paulatim accumulatâ invaſculis ſanguineis, valvulis carentibus uteri. Multiplicibus objectionibus obruitu rillud ſiſtema V. G. quare abundantes phlebotomiæ vix ſupplent ſuppreſſis menſtruis, cur toties *ſectâ ante menſtruarum tempus*

(1) Multiplici nomenclatur â inſig[illegible]itur fluxus menſtrulis, græcè dicitur ρυν γυναῖχειον, καθαμήνια, μενορραγια, latinè menſis fluor muliebris menſtrua, purgatio ſeptimanæ rubræ gallicè. *Regles ordinaires, mois.* Vid. Freind. Emmenalog.

(2) Draak, Antropographiâ.

venâ vulgò compertum est liberiorem eorum fluxum fieri : Frederic Hoff. (*a*) quare viragines (plethoricæ sanè), vix menstruantur, dum è contra copiosis menstruis, imò quidem hæmorragiis uterinis, vexantur sæpiùs imbecilliores; & ex succæ quasi mulieres. An tam periodica plethora, cur mæror, timor, frigus, quibus perspiratio minuitur, ideoquè plethora augetur, tamen purgationem menstruam sæpè supprimunt ast D. Lecat (*b*) myrto coronatus causam determinantem menstruas oriri docet ex *phlogosi amatoriâ* (3) *quæ vocat aduterum sanguineam & quasi inflammatoriam collectionem.*

(*a*) Hoffm. medic. ration. & sistem. t. 2, p. 464.

(*b*) Vide Diar. medicum cod. martir. ann. 1764.

Non fluunt menses in pueris, quia nundum exundis emersit venus, cessant adveniente senectâ, quia gelida senectus nudos congelat amores, quamvis dicat Horatius *nec vespero surgente decedunt amores*, non tam periodici menses, certè non tam periodicus est inconstans veneris puer juventus est ætas voluptatem ideo menstruarum sed posset respondi D. Lecat cum riolano : *ergo è medio fonte leporum surgit amari aliquid quod ipsis in floribus angit* (*a*).

(*a*) Riol. filii, antropographia.

III.

Tot lites inter viros tam clarissimos obortas, nobis componere posse non confidimus, probè conscii, quid valeant humeri graciles nostri quid ferre recusent. Sed tantum unico veritatis amore perciti nil dictum erit nisi quod rationi imaginationique nostræ magis arridebit.

. . . . Non omnibus unum est
Quod placet hic spinas colligit ille rosas
Hic labor hinc laudem fortes sperati coloni.
Virg. Georg.

Itaque seorsim dicemus, 1°. de anatomiâ uteri; 2°. de causâ determinante fluxum menctruum; 3°. de ejus naturâ & periodicitate, nec non terminatione; 4°. de ejus aberrationibus aliisve quæsitis vel obscuris.

IV.

Uterus est pars in fæmineo sexû reperiunda, vesicam inter & intestinum rectum; intuscava, pyrum aliquomodo compressum figurâ æmulans, magnitudine variâ, pro diversâ ætate, prout, venere vel usa est, vel abstinuit mulier. In uxoratis, precipue matribus, grandior est quam in virginibus. Longè notabiliorem quoque molem obtinet in gravidis, nec tamen est minùs crassa (4) at in vetulis, maximè contractata. Dividitur in fondum latiorem, superiorem; ab omni connectione arctâ liberum & cervicem augustiorem, vesicæ intestinoque recto cohærentem. Terminatur orificio, cujus labia transversim posita, hiant paulatim : vocatur autem hoc orificium gallicè (*museau de tanche*) decidit in magnum uteri ductum seu vaginam. Totam hanc molem vestit membrana è peritonei duplicaturâ quæ ad partes laterales producta & expansa nomine ligamentorum latorum insignittur (5). Ex parte supernâ laterali infra tubas fallopianas, prosiliunt duo fas-

(3) Quid simili puto jam scripserant Terenzoni, Vieussens & Tauvry, sed simpliciter dicebant menses oriri à fermentatione putridâ incipienti, quam D. le Cat, causam vindicat suæ φλογωσει amatoriæ.

(4) Graaf Dewenter, Heister, Morgagni, Levret, Beaudeloque.

(5) Vid. Morgagn. adversat. 4. p. 49.

ciculi ſubrotundi, lacertoſi, qui annulos muſculorum obliquorum permeant, & exin deſcendendo diſperduntur in partes externas pubis, vocantur autem ligamenta rotunda (6). Uteri ſubſtantia vaſculoſa eſt, quaſi ſpongioſa, celluloſa, fibris carneis diverſo ſenſu reticularem in modum ordinatis; intrà cujus interiſtitia, membranulæ moles, videntur ſulcire ſinus, ſinus amplos, fluxuoſos, in gravidis certè conſpicuos; ſecum in vicem communicantes, cum arteriis & venulis, quod probat injectio flatus & compreſſio uteri mortuæ menſtruentis (7). Uteri interiora verſus fundum, ſcatent foraminulis, vaſorum peculiarium fortè orificis. Cæterum apparatus externo penè ſimilis, ſuperficie aſpera eſt, rugis aſſurgentibus tranſverſim, valvulas æmulantibus, quas inter, lucunæ & folliculi mucoſi obſervantur. Hæ autem rugæ confici videntur, ex duplicatâ membranâ interiori ſubtiliſſimâ proſiſſimâ & verſus fundum lævi. Cavitas autem uteri triangularis, cujus inferior angulus vocatur collum. Superiores autem duo accipiunt orificia tubarum. Vaſa habet uterus, copioſiſſima ſanguinea & lymphatica (8) ſanguinea ſilicet ex hyppogaſtricis ſpermaticis ſiquidem nonnullos accipit ramos ab hemorroïdalibus (9). Arteriæ uterinæ ſecum omnes communicant miris anaſtomoſibus, venæ arteriis correſpondentes valvulis carent. Lymphâticâ cum ingninalibus conjugata (10) ad commune pequetii centrum tendunt nervi autem uteri ſunt è ſympaticis lumbaribus & ſacris.

V.

VAGINA collo uteri adnaſcitur, obliquè veſicam inter & rectum quibus arctè cohæret, deſcendit terminatur ſphinctere qui hymene membranâ in virginibus, in mulieribus autem carunculis myrtiformis auguſtatur. Canalis amplus eſt, ſubſtantia membrano carnea, intuis aſpera, præcipue in virginibus, aſſurgentibus rugis interquas obſervantur papillarum ſeries plus minùſve diſtinctarum & lacunæ ſatis crebræ, quæ ſunt præparata orificia vaſorum excretoriorum glaudularum Cowperii. Vaſa omnigena ſunt in vaginâ ſed pauciora quam in utero; arteriæ ex hyppogaſtricis & hæmorroïdalibus. Venæ congeneres. Hæc vaſa communicare cum uterinis ſatis ſuperque notum eſt, nervi numeroſi è ſacris & è ſympaticis oriuntur.

V I.

OBSERVANDA.

1°. VASA ut eri ſanguinea quæcumque, hiant inſinus uteri, deſcriptos, n°. 4, vel fora minulis ſuis immediate aperiuntur in fundo uterino. Aorta deſcendens major eſt in mulieribus quam in viris ergo major eſſe debet preſſio ſanguinis in inferioribus partibus.

2°. In cadaveribus mulierum quæ durante fluxu menſtruo perierant, repertus eſt uterus craſſus tenſus, ejus vaſa turgida & leviter preſſa fundentia humorem incavo uteri poris ſenſu obviis (11).

(6) Gaſp. Bauh. Lieutaud in heſt. Winſiow.

(7) Malpighi de utero, Winſlow de abdomine littrius grauf mauriceau, Levret.

(8) Vineſſ. nov. ſiſt. vaſ. lymphatæ. p. 2.

(9) H. Bartol. p. 165. Boherr. phyſ. n. 664. nec mirum inde ſi toties menſtruis hæmmorroïdes ſupplent.

(10) Maſcagni deſcrizione de gli vaſi linfatici. v. prodrome.

(11) Littre act. Academ. ann. 1730. p. 20. Dionis. Barthol. Anatom. reforme. p. 162.

3°. In mulieribus uteri prolapſu laborantibus tam notabili ut aduſque vulvæ marginam deſcendiſſet, ſemper deprehitur exuteri cavitaje ſolâ menſes prodire (12).

4°. Experientiâ certiſſimâ omni curâ practâ in variis ſubjectis (13) conſtat, mulierem non minus penderare poſt menſes quam antè. quod evertit opinionem freindii qui ſupponit inter binas periodos gradatim notabilem ceſcere plethoram; confidens ſanctorio aſſerenti, quod in menſe corporis humani pondus ad unam binamve libram augeatur: & tabulæ Keilianæ & experientia, hujus inanditi incrementi falſitatem demonſtrant. Quot præterea varietates inducunt temperamenta ætas loca cupidines morbi victus conſuetudines.

5°. Ceſſat incrementum corporis, non quia rigidior ſit fibra quam ut extendatur, nec minuitur vis elongans, ſed quia pervia jam omnia vaſa appulſum ſanguinis, & vires cordis non ampliùs ſollicitant ut videre eſt ex imminutione velocitatis pulſus cum creſcere diſinivit animal (14) cujus doctrinæ veritas confirmatur ex immenſâ mole quam obtinent quandoque obſtructiones.

VII.

Explicatio sistematis nostri.

(a) Ne excepto quidam ſimſone vid. theory of. womb.

Qui hùc uſque menſtruarum cauſas expandere voluerunt (a), ſolam ſanguinis copiam aſpexerunt, & dixerunt menſes eſſe hæmorragiam paſſivam (15). Solidorum tonum negligentes ſic & eorum elaſticitatem, & motum circulationis ſolitum: plethoram modo localem modo univerſalem quâ vaſa rumpebantur prædicabant.

VIII.

At putamus nos menſtruarum cauſam efficacem reperiri, in motu circulationis ſolito, qui ſemper tendit ut perviora reddat vaſa, quorum reſiſtentia & elaſticitas major minorve ſit obex quovires cordis plus minuſve excitantur; ut notum eſt extheoria circulationis. Et enim vaſa uteri debilia, flexuoſa, beantibus quaſi orificiis donata in ſinubus uteri ſuperiùs deſcriptis admittunt ſanguinem ut cæleræ partes ſed cum dilatationi capaces ſint flexibus quæ retardata circulatio, faciliùs à ſanguine appellente, dilantatur, beant, labiturque ſanguis in ſinubus prædictis uſquequo ſint ſatis dilatata, quam ut diſtendent fibras quaſdam motrices textus reticularis uteri, quæ fibræ in ſe redeuntes (16) comprimunt ſinus & de pluit ſanguis in cavo uteri pedetentim vacuantur. Tunc propriâ elaſticitate in ſe redeunt paulatim vaſa & ex iis primo minus rubrum tandem nil exit niſi lymphaticum quid exhalans quod omnes coporis cavitates irrorat. Niſi quando de nova dato temporis intervallo dilatata iterum fuerint uteri vaſa impletiquæ compreſſique ſinus. Si quæſiverit cur ſtatuantur limites, dilatationi & contrac-

(12) Litt. ibid. Morgagni. Hiſt. compend. Anatom. p. 310. Winſlow de abdomine Graaf. Hygmor. Vanſwieten. p. 350. t. 4.

(13) Salmonis theſ. de ffux. muliebr. epiſtola Lamurii ad ſalmonem Monſpelii 1745.

(14) Sympſom the ſiſtem of Womb.

(15) Hemorrogia activa ea eſt, quæ aucto circulationis motu vel tono ſolidorum pellit extravaſa ſanguinem paſſiva autem eà eſt quâ ſolito motu aperto vel à tonico facto vaſe labitur ſanguis.

(16) Huic ſiſtemati noſtro arridet ſequens. Hipp. locus, *cummenſes appariturí ſint, os uteri ſeſe magis as alias contrahit.* Vid. de ſuperfœtatione & natura muliebri.

tioni vaſorium & ſinuum urerinorum hic quæſo velit exponore cur in ſiſtole non omnino vacuentur arteriæ, & citò ſuccedat diaſtole toto vitæ curriculo.

I X.

ACTIVA haberi debetur menſtrualis hæmorragia, quia ſolidorum reſiſtentiâ, augetur circulatio; & eorumdem ſolidorum reactio ſanguinem exprimit. Actio illa tonica fit ſenſibilis pulſui & en deſcriptio pulſus jam jam menſtruaturæ (a). *pulſus ille eſt plerumque magis expanſus, & elevatus quam antea, ſimul eſt inæqualis & dicrotus* (17), *licet nec adeo frequenter nee tam diſtinctè percipiatur ac in nazali. Videtur enim arteriam tempore diaſtoles, non bis ferire digitum in eodem arteriæ puncto, ſed ſucceſſivè in duobus diverſis punctis.*

(a) Bordeu, ſolano du-que menueret.

X.

HOC ſiſtemate noſtro facile omnia menſtruationis phænomena explicantur. Nec neceſſarium eſt ampliùs admittendi menſes non fluere, niſi quando corpus ad ακμη̃ ſeu perfèctionem ſuam perventum plethorâ turget. Quod aliter fieri ſciunt omnes. Namquot quotieſque puellæ notabiliter creſcunt poſt primam menſium apparitionem. Apparent autem menſes, quando jam evoluta ſunt uterina vaſa antea complicata & ferè pulpoſa. Id probatur excomparatione adoleſcentum, qui jam puberes creſcunt pubeſcunt autem cum evolventur penis & teſtium vaſa (18).

X I.

CUM in urbibus victu lautiori, cupidinibus, & forte acutie ingenii (19) ſic & in calidioribus regionibus igne virifico vel temperamento acrebilioſo augeatur vis circulationis. En ratio quare his in locis à decimo quandoque anno menſtruantur puellœ, etſi noſtris in regionibus raro antè decimum tertium ſolito fluor muliebris appareat; dum viragines ruſticanæ, laborioſæque mulieres quarum ſibræ rigiditas virilem penè æmulat, feriùs & vix menſtruantur. Etenim robuſtæ illarum fibræ dilatationem vaſorum ægerrimè permittunt. Contrà verò delicatæ mulieres copioſo menſtruali fluxu vexantur. Imò quidem debiles & ex ſuccæ, multò ſapiùs ac aliæ hæmorragiis uterrinis affliguntur. Atonica enim earum fibra contracttonis incapax, ſinit fluere ſanguinem, cujus appulſui reſiſtere nequit. Nam lenta hecticaque febricula eas urit plerùmque. Verum enim verò cùm pedetentim, & gradu frigore glacie ſtipticiſque injectionibus & fomentis vires tonumque parti reſtitutæ fuerunt. Siſtitur hæmorragia (20). Ex his defluit quare equitatio, inſolita exercitatio ſubita lætitia (21) electricitas mercurii inunctiones citando ſanguinis motum menſlrua excitent. Videre eſt etiam quare matrimonium tam proſit frigidis chloroticiſque Puellis. Coïtus enim voluptuoſum ere-

(17) Dicrotus pulſus dicitur quando arteria bis ſucceſſive ferit digitum ineodem puncto.

(18) Vid. Haller. Element. Phyſiologiæ.

(19) Sic celſus de ſanitate tuenda *Philoſophia ut animo proficua ſic & corpori noxia.*

(20) Ex his noſcitur quam prudenti manu dari debeant calida emmenagogæ mulierculis v. g. rhuta fabina ferrum arthemiſſa vinum.

(21) Lætitia quâcumque de causâ fiat auget circulationem & perſpirationem ideo meatus redduntur cavi ſanct. aph. 19 ſect. 7.

tiſmum muſcularemque ſucuſſum excitat quibus augetur circulatio contractilitaſque uteri evigilatur; nam dictum ſit per tanſennam, meretrices aliæſque libidinoſas nimis fœmina rariùs concipere ac aliæ; quia nimis contractus eorum uterus ſemen accipere nequit. Facilè etiam ope ſiſtematis noſtri intelligitur quantum difficilè periodos habent ſuos hiſtericæ mulieres quarum fibra ſemper ſpaſmodicè tenditur & quare tunc balnea phlebotome (22) emollientia & anti ſpaſmodica toties proſint (23).

XII.

Ex hoc ſiſtemate noſtro unico de fluit quare puellulæ interdum menſtruentur à primâ infantiâ. Sic legitur (24) puellam octiduo poſt ortum menſtruatam fuiſſe; ſed cum vix quartum attigerat annum partes genitales & mammæ eodem modo ſe habebant ac in virgine octodecim annorum. Clariſſimus Vanſwieten affirmat ſe pariter vidiſſe infantulam à primo vitæ menſe cathamenia habentem. Tunc ſanè vis activa naturæ *irritabilitas* forte à ſodali meo *Belot* tam prædicata, primo vaſa uteri aggreditur antequàm alliis partibus attendat. Pariter in decrepito ſenio perſtant adhuc fortunâ menſes quandoque cum ſolito laxior fibra liquidioreſque humores nundum obliteraverunt nec obſtruxerunt vaſa. At menſes aliquando in prorrectâ ſenectute fluere multis auctoritatibus probatur ſic enim *puerarius* Genevenſis Medicus *Thomæ Bartolino* ſcripſit: *mulier octogenaria aduobus circiter annis menſtruas purgationes patitur* εὐτάκτως (*a*) *cum ſanitates commodo &* εὐφρία (*b*) alibi legitur centeſimo ætatis anno menſtruas ceſſatas iterum fluxiſſe Acad, Scient. ann. 1708.

(*a*) Ordinatè.
(*b*) Facilitè. vid. th. Barth. epiſt. medic. cent. 4. p. 432

XIII.

Cur non fluant menſes in gravidis id luce meridianâ clarius eſt in orificiis vaſorum prædictis, n°. 4, implantantur placentæ radicula cætera alia membranis fætus obturuntur. (25). Cùm autem in vaſto utero continetur parvulus fætus libera adhùc vaſa ſanguinem ut ſolitò fundunt, en puto explicatio menorragiæ advenientis quandoque in principiis graviditatis, at grumoſus ſanguis vaſaque & ſinus diſtenti in utero gravido toties reperti lochiæ tandem ſanguineæ noſtrum ſiſtema probant ſatis. Sponte decurrit etiam è noſtris principiis quantam periodici menſes in benè valente muliere, quare auctâ circulatione citatur evacuatio periodica, quare minutâ retardatur cur mærore terrore frigore ſupprimuntur cathamenia cur lætitia aromatibus coïtu exercitatione excitantur. Quâ de cauſâ demum adveniente ſenectute terminantur at cum unus quiſque periodus ceſſationem approximet. Poteſt applicari. *Prudentii* carmen: *ſpharam ruina menſtrualem deſtruet*, etenim ex unâ eſſentiali æconomiæ animalis

---

(22) Si ſæpius venæ ſectio menſium apparitionem facilitet ut docet experientia & locus Hoffmanni citati n°. 2. id ſit quia tanquam ex optimo antiſpaſmodico detenditur fibra vaſorum & tunc faciſe per patentem viam fluit cruor.

(23) Æther laudanum moſchus camphora caſtoreum gummi fœtidi.

(24) Acad. Scient. 1708. p. 52.

(25) Non autem ut aïebant veteres quia ſanguis menſtrualis ſit alimentum fœtus. Vid. Alb. magin de ſecret. mulier. quæ contradictio hunc ſanguinem quem venenum habebant ſalutare eſſe alimentum tenelli fœtus prædicebant.

lege notum eſt humidum paulatim diſſipari, fibram rigeſcere & vires circulationis minui Tunc vires agreſſoriæ minuuntur dum augetur obſtaculum & cauſa ceſſationis menſtruarum facilè reperitur in obliteratione vaſorum uteri quæ rigidiora oſſeaque quaſi facta debiliori ſanguinis columnæ meatum agerrimè primum, dein omnino non permittunt. Ex hâc luctâ oriuntur diſtenſiones fibrarum uteri undè tot hyſterici morbi, quos toties juvare non valet miſſio ſanguinis tam celebrata, niſi quando tanquam anti ſpamodicum jubetur, nam à diſtentâ fibra omnis dolor.

X I V.

Nec difficilior ſupereſt explicatio ſymptomatum cathamenia jamjam eruptura nuntiantium pærter pulſum ſuperiùs deſcriptum, n°. 8, laſſitudines experiuntur ex eo quod major fluidi nervei copia impendatur cordi cujus actio augetur. Ideo minor pars muſculis diſtribuitur dolores lumbores uteri diſtentione; pondus circà has partes ex auctâ liquidi quantitate in uterinis vaſculis color, rubor, pruritus, ex aucto attritu circulationis citata producuntur. Cephalagiæ, nauſeæ à nervoſis conjugiis explicantur. Tumor mammarum, præter anaſtomoſes hippogaſtricarum & mammarium internarum arteriarum à clariſſimo *Bertin* (26) prædicatas, oritur ex eo quod numeroſis lymphathicis vaſculis communi receptaculo fertur major lymphæ copia in ratione abundantoris ſanguinis appellentis tunc difficilius admittitur lympha ex aliis partibus adveniens tument ergo glaudulæ ſinus aliæque eodem mechaniſmo ac tument inguinales glaudulæ poſt pediluvium poſſet addi ſympatica irritatio.

X V.

Non erumpunt menſtruæ ſolito ante pubertatis tempus quia antea organa generationis pulpoſa & muccoſa ſanguini imperviaſunt. Solæ mulieres Norwegiæ & Laponicæ hoc fluxu liberantur: ut affirmant Von-Linnée (*a*), & Olaüs magnus (*b*). Quocitius prodeuent eo citius ceſſant. Id fit circiter verſus annum quadrageſimum quintum prodëuntes menſtruæ nubilem nuntiant virginem ceſſatis autem conceptioni ineptus fit uterus (27), intervallum periodorum eſt quatuor hebdomadum 30 vel 32 dierum in muliere bene valenti. Fluxus vero 3 vel 4 dies perdurat protrahitur aliquando uſque ad 7 dies, ultra fit morbus. Quo ad quantitatem ſanguinis hoc medio evacuati, mira eſt auctorum diffidentia quæ poſſet explicari forte, ex conſideratione locorum in quibus vivebant ſcriptores illi. Hippocrates enim qui in callidâ graciæ regione medicinam gerebat & docebat. Æſtimavit quantitatem fluxus menſtrualis, ad duas *heminas atticas* Κο]υλαν, , id eſt vigenti quatuor uncias ponderum noſtrorum. Aſtruchius, qui Monſpelii ſcribebat ad ſex decim uncias Hippocratis dictum reducit. At freindius plethoriſta ſyſtematis ſui amore cæcatus, putavit nil nimis dixiſſe, ſuperfluum evacuatum menſtruis ad uncias vigenri æſtimando. Obſervandum eſt tamen, freindium medicinam practicaſſe londini quâ in regione phlegmaticæ mulieres otioſæpleræque potibus calidis abutuntur preſertim thea nec mirum ſi copioſis laborant

(*b*) De re Boreali. Vid. nct. pr. n.° 12.

(26) Vid. Mém. de l'Acad. des Sciences. Ann. 1747.

(27) Non concipiunt quæ uteros ſiccos habent. Aph. 55. ſect. 2.

menstruis recentiores vero Boherravius, Vanswieten, Haller, Dehaen dicunt, solito a tribus ad octo uncias sanguinis ad magis periodo evacuari. Sic enim Dehaen (28) « *accidit non nullas mulieres menstruo tempore tunc uncias sanguinis* » *admittere*, *semi libram raro*, *nullas autem uncias decem evacuare nisi defectu quodam* » *uteri aut morbo laboraverint.* » Ex hic tamen sanitas mulierum ut ait medicinæ princeps « *a menstruis copiosioribus morbi*, *at non prodeuntibus ab utero morbi accidunt* (29). » Sed quare post talem evacuationem certe constet non minùs ponderare ac antea mulierem. Id fit sane a minutâ perspiratione, cujus pondus sanguinis ponderi supplet ut aphorismate sequenti sanctorii docetur. « *Quid libet sit* » *corporis dolor sive labor*, *cocti perspirabilis transitum impedit* (30). » Sanguis autem menstrualis purus & innocuus, & si scripserent Plinius, Columella, & Albertus magnus. Sic fatur princeps coüs « *prodit autem sanguis*, *qualis ex victimâ*, *cito* » *que concrescit*, *si sana est mulier.* Hipp. de morb. mulier lib. 1. c. 9. » Menstruæ autem sunt flores quæ arborem fructiferum nuntiant. Scitur enim post fluxum, conceptioni aptiorem fieri uterum; & viragines quæ parcius menstruantur, raro concipi. Ideo inter vetularum fabulas mittenda sunt sterilitas plantarum, rabies canina, morbi penis, mors erucarum, a sanguine ortis (30), ut contra a quibusdam tanquam pharmacnm prædicatum fuit. Nec dedignatus est ecclesiæ romanæ princeps, cardinalis *Dubois*, primam ex hoc sanguine purpuram induere, quot etiam infames libidinosi lamb. Sed talia scribere penna recusat.

. . . . Pulcra laverna,
Da mihi discere, da pulcrum sunctumque videre
Tu nox peccatis & fraudibus objice nubem
Nuda recede cotyto, tuus non iste libellus.

X V I.

Supervacaneum foret sane evolvendi late cur mulieres non autem viri menstruis laborant. Id fit a varia constructione Viri enim utero carent; & si quidam, periodicam evacuationem V. G. Nazalem, hemerroïdalem experti fuerint, hoc raro inordinate que evenit. Et sane errore naturæ in debilibus subjectis, parum per spirantibus, & ad naturam mucosam muliebrem tendentibus valde (31).

---

(28) De Haen ratio medend. p. 4. c. 6. pag. 204.

(29) Hipp. Aph. 57. sect. 5.

(30) Sanct. med. Stade. aph. 49. huic loco debitur addi. Hipp. seq. aph. *Auctâ enim secretione aut excretione cœteræ minuutur.*

(31) Sic Columella indicat optimum remedium contra erucas si menstruans, nudis pedibus apertosinu resolutis quecapillis ter circum iret hortum tunc.

. . . . Mirabile visu
Non aliter quam decussâ pluit arbore nimbus,
Vel teretis malis vel tectâ cortice glaudis,
Volvitur ad terram, torto corpore campe.

Columell. de re rusticâ. lib. 9. 357.

Hos etiam viros (32), *menstruantes*, ridiculo nomine cum græcis *Empedoclis* vocavit γυναικεκραςωμενυς latine *uxorios.*

VXII.

MULTIPLICES ad sunt rationes quare animalium foeminæ non laborent menstruis, prater laborem, & exercitationem, quibus roboratur fibra earum. Varia fabrica, firmior que constructio uteri famellarum brutarum (33), vetant ne appareant illis menstruæ. Præterea horisontalis illarum situs sit ut pressio sanguinis vasorum latera urgeat, non autem orificia; nec mirum ergo, si simias quæ humanam constructionem fere ad æquant sapius que ac cætera animantia erectæ stant, & ambulant. Fluxu quodam menstruo, quandoque affectas fuisse (34); at cum menstrua a natura instituta videntur tantum ut conceptioni uterum præparent, non stupendum est si quidam fluxus stilletur evulvâ omnium foemellarum, cum oestro venereo agitantur. Id notabile est præcipue in jumentis de quibus virgilius dixit (35).

Hinc demum hippomanes, vero quod nomine dicunt
Pastores lentum destillat ab inguine virus
Hippomanes, quod sæpè malæ legere novecræ,
Miscueruntque herbas, & non innocüa verba.

XVIII.

EXPERIENITIA constat legiturque apud plures auctores menstruas impeditas, per heteroclitas vias erupuisse : sapius autem per hemmoroides pulmones & nares; unde hippocrates docuit in aphorismis. « *Menstruis deficientibus sanguinem* » *ex naribus fluere bonum.* » Per oculos & aures menstruas fluere vidit Skenkius (36), per gengivas, alvum, mammas pareus (37), & Galenus (38), per cutem illæsam mercatus (39), ipse ego vidi uxorem amici cujusdam mei cujus menstrua sub hæmoptoes forma prodibant. Hæc autem quæ aberratione naturæ fieri videntur, explicari possunt ex nostris principiis. Cum enim in superabile obstaculum vetat ne erumpant sanguinis turgida vasa uterina novam sanguinis copiam admittere non possunt. Tunc sanguis qui per arterias spermaticas & hypogastricas, utero quovis circulo deferri solet per laterales ramos & anastromoses alibi vehitur & massæ sanguinis redditus plethoram quoad vasa causat. Obstaculo nato excitatur vis cordis & tunc per vasa perviora, debiliora, valvulis

---

(32) Vid. Benivenium & Marcnm donatum de medic. hist. Mirab. lib. 1. c. 2.
(33) Vid. Riolan. de homin. procreat. c. 7. p. 108.
(34) Id probatur ex anatomiâ comparatâ, vid. Haller, Vicq-d'Azyr.
(35) Buffon, hist. nat.
(36) Georg. lib. 3. v. 279,
(37) Skenkii, observ. medic. lib. 4. p. 635.
(38) Lib. 24. c. 62.
(39) De locis aff. in homine, lib. 6. c. 5.
(40) Mercatus de mulıer affect. Lib. 1. c. 7. p. 269.

carentia impetum facit turgens cruor. Hic memoriæ revocandum eſt quoties & cur tot phtiſes pulmonales naſcuntur tempore primæ, laborioſæque menſtruationis.

Ergo a communibus circulationis legibus oriuntur cathamenia.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

Roze, *Chirurgiæ gallico idiomate Profeſſor, in ann. 1789-90.*

Petit-Radel, *Chirurgiæ gallico idiomate Profeſſor.*

Descemet, *Chirurgiæ gall. id. ann. 1763-64, Phyſiologiæ & Patholog. an. 1769-71. Chirurgiæ lat. id. an. 1772 73 Profeſſor.*

Bourdier.

Desfontaines.

Danié, *Artis obſtetriciæ ann. 1761-63, Chirurgiæ gall. id. ann. 1768-69 Profeſſor.*

De Montaigu.

Laverne, *Artis Obſtetriciæ ann. 1786 - 88. Profeſſor, Phyſiologiæ & Pathologiæ Profeſſor in ann. 1790-92.*

Vachier, *Phyſiologiæ & Patholog. an. 1767-69 Profeſſor.*

Proponebat ANDREAS FRANÇOIS, Æduus liberalium artium Magiſter Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus.

Nota. Et ſi cum ſimſoniano ſiſtemate analogiam quamdam primo aſpectu habere videatur hipoteſis noſtra, pluribus eſſentialibus punctis ab illo differt. Etenim ſimſonius paſſivam vult hæmorragiam menſtruarum nos vero activam. Simſonius neglexit vim contractilem uteri; & oblitus ſane ſinuum uteri docuit ſanguinem immediate è beantibus vaſorum orificiis in cavo uteri depluere; quidquid ex eo aliiſque auctoribus collectum fuit. Notulâ & italico caractere indicatur, cæterum.

Primitias dedimus quas noſter agellus habebat,
Quales extenui rure venire ſolent.

Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Typographi. 1792.